

BOJOVÉ MOŽNOSTI

msd (s BVP) V OBRANĚ

Pod pojmem bojové možnosti svazků v obraně rozumíme jejich schopnosti odrazit útok předpokládaného uskupení nepřítele ve vymezeném obranném pásmu s přihlédnutím ke všem vlivům situace. Umožňují nám vyhojnotit schopnost svazku k ničení nepřítele a na základě toho stanovit šířku a hloubku obranného pásma, které je schopen bránit (tvoří kritérium pro stanovení bojových úkolů).

Soudobá obrana musí být schopna zejména čelit úderům jaderných zbraní, dělostřelectva, letectva a odrážet hromadné útoky tanků a jiné pancéřované bojové techniky. Proto v bojových možnostech svazků hodnotíme zejména:

- schopnost ničení taktických prostředků jaderného napadení a odolnost proti jaderným úderům,
- schopnost odrážení úderů vzdušného nepřítele,
- schopnost ničení tanků, obrněných transportérů a jiných bojových vozidel, zejména protitankových.

Pro boj s taktickými prostředky jaderného napadení nepřítele může msd použít vlastní taktické rakety, dělostřelectvo divizní, plukovní a přidělené. Podle plochy rozmístění nepřátelských prostředků a palebných možností raketového vojska a dělostřelectva může pro ničení baterie taktických prostředků jaderného napadení (tj. raket i dělostřelectva nepřítele) použít jeden jaderný úder, nebo palbu tří baterií s klasickou municí. Za předpokladu, že divize bude mít pro obranu přiděleny 4 až 6 jaderných náplní a 2 až 3 oddíly dělostřelectva, je schopna ničit 11 až 14 jaderných baterií při boji bez jaderných zbraní a při menším posílení dělostřelectva 6 až 7 jaderných baterií. To jsou ovšem její maximální možnosti. Přidělené jaderné náplně i dělostřelectvo nemůže použít pouze na prostředky jaderného napadení, ale musí ničit i další objekty jako místa velení, dělostřelectvo, tankové a mechanizované jednotky, prostředky radioelektronického boje apod. Dále musí počítat i s vlastními ztrátami. Proto reálné možnosti ničení prostředků jaderného napadení nepřítele budou činit 4 až 5 jaderných objektů. Část bude ničit též letectvo, dělostřelectvo a raketové prostředky nadřazených stupňů, ovšem těžiště jejich působení bude na sborové a operační prostředky nepřítele. Počty jaderných objektů nepřítele převyšují naše možnosti. Např. divize USA má 14 objektů (baterií) prostředků jaderného napadení, svazky NSR o třetinu až polovinu méně, tedy 7 až 9. Přitom beru v úvahu, že proti divizi v obraně mohou útočit až dvě divize nepřítele. Proto budeme nuceni zaměřit úsilí na ničení nejdůležitějších objektů, tj. HJ, Lance, H 203,2 mm. Ostatní prostředky bude umlčovat

dělostřelectvo. Máme na zřeteli, že v obraně bude ve srovnání s útočníkem vždy nedostatek sil a prostředků. Proto se rovněž zaměříme na schopnost uchránit síly obránce před účinky jaderných úderů jednak přiměřeným rozptýlením, jednak využitím obranných a ochranných vlastností terénu, včetně ženižních úprav a maskování.

Nepřítel podle svých zásad počítá s 12 až 18 jadernými údery převážně malé ráže na divizi v obraně. Chceme dosáhnout toho, aby divize byla schopna odolat úderu takovéto síly a neztratila bojeschopnost. Organizační struktura divize zahrnuje orientačně do 30 objektů praporečného typu kolem 20 objektů na stupni rota—baterie (např. 15 tpr a mspr, ovr, 9 míst velení divize a pluků, 8 baterií PVO, 6 protitankových a 15 dělostřeleckých baterií, týlové součásti, přidělené posilové prostředky atd.). Potom objekt používáme pro prvky sestavy divize za předpokladu, že z daných 12 až 18 jaderných úderů nepřítel bude 50 až 70 % malé ráže se schopností vyřadit jedním úderem asi rotní prvek a 30 až 50 % jaderných úderů schopných vyřadit jedním úderem praporeční prvek, pak mohou vyřadit 6 až 12 rotních a asi 6 praporečních prvků. Bude to hodnota ztrát do 30 %. Účinky těchto úderů se ovšem snižují ženižními úpravami terénu a ukrytím vojsk, maskováním a klamáním nepřítele, umlčováním a ničením jeho prostředků jaderného napadení i dalšími vlivy. Tak např. ženižní budování za 6 hodin snižuje 2 až 3násobně poloměry výřazení živé síly. Bojové možnosti msd v obraně bude tedy výrazně ovlivňovat efektivnost jaderných náplní i čas, který má na budování obrany. Tyto se mohou v závislosti na uvedených faktorech výrazně lišit. Z hlediska hodnocení bojových možností pro stanovení úkolu měli bychom počítat s co nejméně příznivou variantou.

Pro odrážení úderů nepřítele ze vzduchu vycházíme z norem hlavních kapitalistických armád, které předpokládají podporu prvosledové divize v útoku 80 až 150 letounovými vzlety na den s úsilím 3 až 7 vzletů. Tzn., že divizi mohou podporovat zpravidla 2 letky a tedy na vlastní divizi v obraně mohou působit orientačně 4 letky po 12 až 24 letounech a to v omezené válce s použitím konvenčních zbraní. V jaderné válce se předpokládá úsilí letectva nepřítele asi poloviční. Pro vojskovou protivzdušnou obranu má divize 8 baterií protiletadlového dělostřelectva, dále v její prospěch působí armádní prostředky a letectvo. Posilové prostředky PVO v obraně divize zpravidla nebude mít přiděleny, ale nadřazený bude sestavu divize zabezpečovat vlastními prostředky. Přesto počítáme s tím, že část letectva nepřítele pronikne k bráněným objektům. Vzhledem k tomu, že na ničení prostředků v obraně je třeba většího počtu letounů (např. na umlčení mspr a tpr orientačně asi letka, k ničení až dvojnásobek, na ostatní prvky sestavy naopak asi poloviční hodnota), znamená to, že maximálním úsilím letectva může nepřítel způsobit vojskům divize ztráty 5 až 10 %. Opět to závisí na efektivnosti vlastní PVO, ženižním budování, maskování a dalších vlivech.

Nejdůležitějším kritériem pro hodnocení bojových možností msd v obraně je **schopnost ničení nepřátelských tanků, obrněných transportérů** a jiných bojových vozidel, zejména s protitankovými prostředky. Údery vlastního letectva a přehradnou palbou dělostřelectva můžeme vyřadit jen poměrně malou hodnotu nepřátelských tanků a obrněných transportérů (viz Vševojsk-51-16 str. 67). Proto hlavní úlohu v tomto směru mají protitankové zbraně přímou střelbou.

Zkušenosti a propočty bojových možností jednotlivých palebných prostředků v obraně ukazují vyšší efektivnost palby při ničení nepřátelských tanků v útoku a to s koeficienty, které vyjadřují schopnost ničení útočníka v určitém poměru. Tak např. protitankové řízené střely na pancéřovaných bojových vozidlech, tanky a samohybná děla s koeficientem efektivnosti 2,5, přenosné protitankové řízené střely, protitankové kanóny 100 mm mají koeficient 2, bezzákluzové kanóny koeficient 1, RPG proti tankům koeficient 0,3 a proti obrněným transportérům koeficient 1, vše ve vybudované obraně z okopů.

Na základě toho můžeme vyvodit bojové možnosti msd k odrazení silnějšího nepřítele obrannými formami boje. Vycházím z předpokladu, že u msd budou tři motostřelecké pluky vést obranný boj ve vybudovaných postaveních, tankový pluk bude připraven k vedení protizteče, tedy s koeficientem 1.

Vezmeme-li organizaci msd s bojovými vozidly pěchoty podle cvičné organizace [čj. 006570-OMS-77], můžeme uvažovat — viz tab. 1.

Tabulka 1

Prostředek	Počet	Koeficient efektivnosti	Zničení nepřátelských bojových vozidel
PTŘS na BVP	90*)	2,5	225
PTŘS přenosná	45	2	90
BzK	12	1	12
PTK 100 mm	18	2	36
Tanky msp (v okopu)	117*)	2,5	292
Tanky tp (při protizteči)	90*)	1	90
Celkem			745

Poznámka: *) — nejsou započítány velitelské a průzkumné tanky a bojová vozidla pěchoty na stupni praporu a pluku.

Při ničení obrněných cílů je kvalitativní rozdíl mezi tanky a OT vzhledem k jejich rozdílným palebným možnostem i pancéřování. Podle sovětských materiálů je efektivnost RPG značně vysoká a proti OT na vybudované obraně se rovná 1.

Kromě uvedených počtů budeme brát v úvahu RPG u bojových jednotek, tedy po 27 ks u mspr, celkem 243 pancéřovek, které nejúčelněji využíváme v boji s obrněnými transportéry. Celkem tedy msd vyzbrojená bojovými vozidly pěchoty na plných počtech je schopna vyřadit 745 tanků a 243 obrněných transportérů. Obdobnou hodnotu má tanková divize. Stejným způsobem vyvodíme možnosti divizí vyzbrojených obrněnými transportéry, které jsou schopny vyřadit 450 tanků a 243 obrněných transportérů.

Počty tanků, obrněných transportérů a protitankových prostředků bojového sledu u divizí USA a NSR se pohybují kolem 600 cílů. Vycházíme-li z poznatků

Velké vlastenecké války SSSR, že útok je zpravidla odražen při více jak 50 až 60% ztrátách útočníka, pak se srovnání uvedených počtů vyplývá, že svými prostředky msd a td v obraně je schopna čelit úderu až dvou divizí nepřítele a v případě vyzbrojení bojovými vozidly pěchoty až tří divizí nepřítele. Je třeba ovšem uvažovat i vlastní ztráty v důsledku jaderných a leteckých úderů nepřítele, které (jak jsem ukázal) mohou v nejméně příznivém případě dosáhnout až 40 %. Tzn., že divize vyzbrojená bojovými vozidly pěchoty nebude schopna vyřadit 1000 obrněných cílů, ale pouze 600 a čelit tedy reálně dvěma divizím útočníka a divize vyzbrojená obrněnými transportéry bude schopna vyřadit do 400 obrněných cílů a čelit hodnotě půldruhé divize útočníka.

Na rozhodujících směrech úsilí nepřítele, zejména při útoku bez jaderných zbraní, předpokládám, že sestavy nepřítele budou více nahuštěny, než jak uvádějí taktické normy kapitalistických armád. Za předpokladu, že divize nepřítele bude útočit s 5 až 6 praporů v prvním sledu v průměru po 3 km, může se její pásmo pohybovat 15 až 20 km. Pak 1½ až 2 divize nepřítele mohou útočit v šíři od 20 do 40 km. Této hodnotě tedy odpovídají bojové možnosti divize v obraně co do šířky pásma na směru hlavního úderu nepřítele, při čemž msd vyzbrojená obrněnými transportéry může bránit pásmo 20 až 30 km a divize vyzbrojená bojovými vozidly pěchoty 30 až 40 km v závislosti i na dalších faktorech, zejména terénu.

Šířka a hloubka obrany spolu souvisí. Čím užší pásmo má divize, tím výhodnější podmínky pro členění bojové sestavy do hloubky. Hloubka pásma obrany divize musí zabezpečovat narůstání odporu do hloubky, manévry vojsk i jejich rozptýlení k ochraně před zbraněmi hromadného ničení. Narůstání odporu dosahujeme uspořádáním palebného systému, vyčleněním silných druhých sledů a záloh a jejich manévrem podél fronty i z hloubky. S přihlédnutím k těmto požadavkům a zejména časovým i prostorovým možnostem druhých sledů bude celková hloubka pásma obrany divize 25 km.

V současných podmínkách (jak ukazují i zkušenosti ze cvičení sovětských vojsk) dostává divize na hlavním směru pásmo obrany široké 20 až 40 km a 25 km hluboké v závislosti na početních stavech, výzbroji a charakteru terénu. Při větších ztrátách dostává divize užší pásmo. Při obraně v terénu, který není plně dostupný pro činnost vojsk a zejména bojové techniky, se šířka pásma divize zvětšuje. Tyto taktické normy jsou jednotné jak při používání jaderných zbraní, tak i při bojové činnosti bez jaderných zbraní.

Za specificky odlišných podmínek mohou být bojové možnosti výrazně odlišné. Např. charakter velkých měst podstatně ovlivňuje bojové možnosti i taktické normy. V bojích ve Vietnamu útočí prapor USA dvěma až třemi souběžnými ulicemi v šířce 1 až 1,5 km, brigáda v šíři 2 až 3 km, divize kolem 5 km. Na jedné straně tedy větší předpokládané hustoty nepřítele, na druhé straně větší odolnost objektů velkých měst proti úderům zbraněmi hromadného ničení a palbám všeho druhu i omezený výhled a výstřel, omezené možnosti manévru, to vše ovlivňuje menší prostorový rozmach bojové činnosti ve velkých městech. Jestliže je divize schopna odolávat úderu až dvou divizí nepřítele a dvě divize nepřítele mohou při boji ve velkých městech útočit v pásmu kolem do 12 km, pak šířka pásma obrany divize při obraně velkých měst může činit 10 až 12 km, hloubka 6 až 8 km. Mezery mezi opěrnými body rot v husté zástavbě mohou být 200 až 400 m. Při odkrytých úsecích budou orientačně poloviční než v polních podmínkách, tedy 500 až

800 m. Rota brání opěrný bod 600 m široký a 300 až 400 m hluboký. Prapor brání rajón 1,5 až 2 km široký a 1 km hluboký. Pluk brání úsek 4 až 5 km široký a 3 až 4 km hluboký. Vzdálenost mezi jednotlivými postaveními ve struktuře obranného pásma mohou být 1 až 1,5 km.

Naopak v nedostupném či obtížněji dostupném terénu např. v horách, bojové možnosti ovlivňuje počet přechodů a průběžných komunikací přes bránná pásma. Divize za útoku potřebuje 4 až 6 přechodů, každý s kapacitou pro prapor. Jestliže jeden přechod se v horském terénu vyskytuje v průměru na každých 5 km fronty, potřebuje divize útočníka pásmo 30 km široké a půldruhé divize 45 km. Divize je tedy schopna bránit v horském terénu pásmo široké 45 i více km a hluboké 25 až 30 km. Kromě toho před předním okrajem obrany si vytváří zabezpečovací pásmo až 25 km hluboké, jak ukazují zkušenosti ze cvičení Sovětské armády.

Bojové možnosti divize v obraně jsou hodnota proměnlivá, která závisí především na organizační struktuře a výzbroji svazků vlastních i nepřítelů, jejich ztrátách či doplnění, přidělovaných prostředcích, zejména jaderných, na terénu a dalších vlivech, včetně vycvičenosti vojsk a jejich morálním stavu. V článku ukazují možnou metodu přístupu při hodnocení bojových možností divize pro obranu a zdůvodnění taktických norem. Divize vyzbrojená kvalitativně novou bojovou technikou, tj. bojovými vozidly pěchoty, má bojové možnosti zhruba o třetinu vyšší oproti ostatním svazkům.